

"Tėvynė" Savaitinis Laikraštis
LEIDŽIA KAS PENKTADIENĮ
Susivienijimas Lietuvių Amerikoje
Dr. M. J. Vinikas, Sekr. ir Adm.
PRENUMERATA METAMS:
Jungtinėse Valstijose \$1.50
Kitose Valstybėse \$2.00
"T E V Y N Ė"
307 West 30-th Street, New York, N. Y.

T E V Y N Ė

SUSIVENIJIMO LIETUVIŲ AMERIKOJE ORGANAS

Telefonas LACKAWANNA 4-5529

The Lithuanian Weekly "Tėvynė"
PUBLISHED EVERY FRIDAY
By the Lithuanian Alliance of America
Dr. M. J. Vinikas, Sec'y & Mgr.
YEARLY SUBSCRIPTION RATES:
In the United States \$1.50
To Foreign Countries \$2.00
"T E V Y N Ė"
307 West 30-th Street, New York, N. Y.

No. 37

Acceptance for Mailing at Special Rate of Postage provided for in Section 1103, Act of October 3, 1917, Authorized June 27, 1918

New York, N. Y., Rugsėjo (September) 15, 1939

Entered as Second Class Matter November 28, 1910, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of March 3, 1879

Vol. XXX

Pasaulio Įvykių Savaitinė Apžvalga

EUROPOS KARO ŽINIOS

Šis karas tęsis tris metus. Taip spėjo Anglijos ministrai kabinete. Tas spėjimas vienok buvo tik propagandinis Anglijos atsakymas Vokietijos maršalui Goeringui, kurs savo kalboj amunicijos darbininkams davė suprasti, kad Francija galės taikytis kaip tik Vokietija apsidirbs su Lenkija. Anglijos ir Francijos valdžios atskirai pareiškė, kad kalbėti apie atskirą taiką su Francija yra nesąmonė. Anglija su Francija veiks išvieno iki pabaigos. Jeigu Vokietija ir pasiimtų dabar Lenkiją, tai Vokietijai dar tris metus reikėtų kariauti su Anglija ir Francija.

Visą pereiną savaitę karas ėjo dviejuose frontuose: vakariniame, Francijos fronte, ir rytiniame, Lenkijos fronte. Iš vakarų Vokietiją kariauja tie patys talkininkai, kaip ir didžiajame kare. Iš rytų vietot Rusijos šiam kare prieš Vokietiją stoja Lenkija.

Vakarų frontas

Vakarų fronte francuzai pradėjo karo operacijos nuo Luxenbourgo iki Strassbourgo tarp Francijos Maginot linijos ir Vokietijos Vakarų sienos. Ir Maginot linija ir Vakarų siena yra galingiausios tvirtovės padarytos po didžiojo karo. Francuzų Maginot linija tęsiasi nuo Šveicarijos pasienio iki Verduno ir toliaus Belgijos pasienio iki Dunelergne. Vokiečių Vakarų linija (kuri pirmiausia vadinosi Siegfriedo linija) tęsiasi irgi nuo Šveicarijos pasienio iki Holandijos sienos. Belgija ir Holandija turi dar savo panašias linijas. Tos visos linijos skaitosi nepaimamos. Kiekviena linija yra kaip viena didelė tranšėja, bet padaryta po žeme kaip urvas, iš cemento ir geležies, su kokiūtais, kaip grybais, iš kurių kyšo didelės armos, o taipgi kulios kosaudžiai. Ir tai nėra vienas urvas, bet daug urvų arta tunelių su visokiais patogumais kareiviams. Bandymuose buvo įrodyta, kad jokios kanuolės ir jokios bombos tu cementinių urvų negali sudaužyti. Nei ir pakastos po urvų minos sprogdamos tik išskelia urvą, bet urvas pasilieka kaip buvęs. Tarp francuzų Maginot linijos ir vokiečių Vakarų sienos yra nuo poros iki aštuonių mylių tarpo. Nei francuzai nei vokiečiai negali per tas linijas persimušti, bentgi taip iki šiol buvo manoma. Vokiečių linija esanti iki 40 mylių pločio. Visas šiam plotyje yra apginkluota ir įrengta apsigynimui nuo aeroplanų, tankų ir pėsčiųs kariuomenės. Tankoms nepreleisti yra pastatyti kelių pėdų aukštumo cementiniai atibukai, stori apatėji ir nusiiminti viršū. Nėsa dar tokios tankos, kuri per tokią tvorą galėtų pervaziuoti. Militaristai sako, kad žmogus negali pastatyti tokios tvirtovės, kurios kitas žmogus negalėtų sugriauti arba paimti. Todel militaristai mano, kad ir vokiečių Vakarų siena gali būti paimta. Klausimas tik kokia kaina, kiek žmonių reikės paaukoti, kad ją paimti.

Tą militaristai gali apskaičiuoti. Bet jeigu militaristų skaitlinės rodys, kad vokiečių sienai paimti reikia paaukoti dešimties milijonų žmonių gyvastis, tai bus klausimas ar politikieriai nepabijos tokios didelės žmonių aukos. Vienas Amerikos generolas esąs apskaičiavęs, kad vokiečių sienai viename punkte pralaužti reikėtų ne mažiau kaip pusantro milijono žmonių gyvastis.

Todel Francijos kariuomenės bombardavimas Siegfriedo linijos yra darbas be vilties, ka nors greit atsiekti, ar gal visai be vilties laimėti. Francuzų atakos tur but nei neturi tikslo pereiti Siegfriedo liniją, bet yra vedamos tam, kad Vokietija būtų priversta turėti didelę kariuomenę nepaimamuose urvuose, ir negalėtų jos ištraukti į Lenkiją. Pavojaingai užpulti Vokietiją Francijai galima būtų tik per Šveicariją ir Italiją, paėmus iš Italijos Brennerio perėjimą pel kalnus. Bet ir per čia karą vesti būtų labai sunku.

Rytų frontas

Kada taip dalykai stovi vakarų fronte, Vokietija gali lengvai kariauti Lenkiją, visai nebijodama Anglijos ir Francijos. Lenkijoj visą pereiną savaitę Hitleris vedė "žaišto greitumo karą". Bombomis iš oro buvo bombarduota daugiausia kaip 70 Lenkijos miestų. Pirmiausia vokiečių bombnešiai išardė visus Lenkijos aerodromus ir padarė Lenkijai kaip 70 Lenkijos miestų. Pirmiausia vokiečių bombnešiai išardė visus Lenkijos aerodromus ir padarė Lenkijai kaip 70 Lenkijos miestų. Pirmiausia vokiečių bombnešiai išardė visus Lenkijos aerodromus ir padarė Lenkijai kaip 70 Lenkijos miestų. Pirmiausia vokiečių bombnešiai išardė visus Lenkijos aerodromus ir padarė Lenkijai kaip 70 Lenkijos miestų.

Vokiečių armijos pirmiausia atkrito lenkų koridorių Pomerze, paėmusios Bydgoszczą, Grandę, o vėliau ir Torunę. Koridoriuje buvo sugautos ir pasidavė vokiečiams kelios lenkų divizijos. Iš Rytų Prusijos vokiečiai, paėmę Mławą, pasileido į pietus link Varsavos, ir savaitės pabaigoj pasiekė upių Vislos ir Bugo. Iš vakarų į rytus vokiečiai pasistumė Wartos upe iki Paznanias. Didžiausios vokiečių armijos užplūdo Lenkiją iš pietų ir pietų vakarų. Po pavėmimo Czeszochowos, Katovicų ir Cieszno pasiekė Vislos upės pradžią ir paėmė Krakovą, kur Vavelyje vokiečiai pagerbė Pilsudskio karstą. Iš Krokovo Vislos paupiu vokiečiai pasiekė Sandomierzą, vėliau nebetoli nuo Lublino miesto, į kurį buvo pabėgus Lenkijos valdžia. Į savaitės pabaigą vokiečiai paėmė Kielce ir Radomą, o tarp tų dviejų miestų apsupo dvi lenkų divizijas, kurios vėliaus pasidavė.

Lenkai ginsia Varsavą

Seštadienį rugsėjo 10 dieną vokiečių pirmieji būriai buvo Varsavos priemiesčiuose. Tuomet buvo melagingai per radio sudarytas įspūdis, kad Varsavą jau paėmė vokiečiai. Vėliau lenkai pranešė, kad Varsavos gyventojai su kariuomene yra pasirengę ginti Varsavą "iki paskutinio lašo kraujo". Iš šiaurės vokiečiai irgi artinosi prie Varsavos, bet dar buvo gana toli. Sekmadienį rugsėjo 11 d. pietų pusėje vokiečiai paėmė didelį Lenkijos miestą Lodzį, o paskui pasiekė Kutno ir Suchaczewą. Iš šiaurės pusės prie Vislos upės paėmė Włodawę. Tokiu būdu vokiečiai bandė suspausti kaip replės keletą lenkų divizių, kurios dar buvo tarp Poznaniaus ir Kutno.

Iki šio laiko lenkų armija skubiai traukėsi nuo vokiečių ir lenkų armijų galai mušėsi su vokiečiais, kad apsaugojus didžiosios armijos pasitraukimą. Vokiečių motorizuota kariuomenė ėjo pirmyn dar nematytu greitumu. Lenkai nepėjo bėgti ir daugelyje vietų vokiečiai suėmė tukstančius lenkų kareivių nelaisvėn. Lenkų armija traukėsi nuo vokiečių pagal Anglijos ir Francijos patarimą.

Pasiekę Varsavos vokiečiai sustojo skubinė eiti toliau į rytus. Atėję prie Varsavos būriai laukė, kol bus uždaryta į mairšą ta lenkų armijos dalis, kuri buvo pasilikus tarp Suchaczewo, Kutno ir Poznaniaus. Į rytus nuo Varsavos pabėgusi lenkų armija pasirengė duoti vokiečiams muštį. Vokiečiai pradėjo šaudyti iš armotų į Varsavą, o lenkai šaudė į juos atgal. Patys vokiečiai sakė, kad čia jiems teks muštis net keletą dienų. Lenkai sakė, kad čia jie sustabdysią vokiečius. Lenkai pradėjo neduoti vokiečiams be mušio nei vieno žingsnio, ir atakavo vokiečius didžiausiu smarkumu. Gali būti, kad čia prasidėjo tas didelis muštis, kurs nulems Lenkijos likimą. Jeigu čia lenkai pralaimės, jiems nebebus kur trauktis, nes toliau į rytus prasideda Pinsko balos. Iki pereiną savaitės pabaigos vokiečiai buvo pasistę Lenkijon apie 50 divizių, sudariusių apie 850,000 kariuomenės, bet po to išsiuntę dar 20 divizių, sudarydama išviso apie 1,200,000 kariuomenės Lenkijai užkariauti.

Iš Rytų Prusijos fronto Hitleris sugrįžo Berliną, kaip sakoma, pasikalbėti su Italijos pasiuntiniu. Buvo paskelbtas Hitlerio pareiškimas, kad vokiečiai jau atsiėmė iš lenkų visą vokišką žemę ir kad Hitleris daugiau žemių iš lenkų nenorįs.

Rusija rengiasi prie karo

Kada vokiečiai prisiartinio prie Varsavos, Rusijos valdžia pradėjo mobilizuot savo armiją, pašaukdama į karo tarnybą daug rezervistų, gal apie pusę milijono. Rusijos armija padidinta Lenkijos pasieny. Buvo aiškinta, kad rusai turi but pasirengę ginti savo sienas, sulaukyti lenkus, kada jie bandys pabėgti nuo vokiečių į Rusiją, arba priręgti kokiam

milijonui lenkų stovyklas, jeigu būtų sutikta bėgančius lenkus internuoti. Rusijos komunistų laikraščiai rašė, kad lenkai jau gali buti skaitomi sumuštais.

Po Lenkijos vokiečiai imsią Rumaniją

Hitleris tikėjosi, kad sumušęs lenkus galės padaryti taiką su Anglija ir Francija. Todel Lenkijos karą norėjo baigti "žaišto greitumu". Bet kada Anglijos ministrai pareiškė, kad jie rengiasi prie trijų metų karo, tai vokiečių "aukščiausioji komanda" pasakė, kad ir ji rengsis prie ilgo karo. O todel sako, jiems vienos Lenkijos neužteks. Vokiečiai turėsią paimti daugiau žemių, iš kurių galėsią gauti aliejaus ir maisto ilgam karui vesti. Pirmiausiai jie turėsią paimti Rumaniją, kuri busianti apkaltinta laužyme neutralumo. Iš Rumanijos jos kaimynės Vengrija ir Bulgarija nori atsiimti savo žemes, kurios teko Rumanijai po didžiojo karo. Todel Vokietijai pagalbon prieš Rumaniją galės stoti Vengrija ir Bulgarija. Po to vokiečiai galėsią semtis sau medžiagos ir maisto iš visų Balkanų valstybių. Tos kalbos, žinoma, dar kol kas tėra grąsinimo kalbomis — ir iš anglų ir iš vokiečių pusės.

Laivų skandinimas

Prasidėjęs karas Lenkijos, Anglijos ir Francijos iš vienos pusės ir Vokietijos iš kitos eina netik sausžemę, bet ir jūrose. Bet jūrose eina ne tokiu greitumu, kaip kad vieni kitų laivus skandino laike Pasaulinio Karo. Pavyzdžiui, praėjame kare per aštuonias dienas, nuo vasario 1 dienos iki vasario 8 dienos buvo nuskandinta 69 laivai, kurių tonazas siekė 140,053. Šiame kare, taipgi per aštuonias dienas, nuskandinta 38 laivai, kurių tonazas siekia 89,352.

Daugiausia laivų laike šio karo nuskandino Vokietijos submarinai. Ir taipgi daugiausia nuskandytų laivų priklausio Anglijai, kurių skaičius siekia iki 22. Po to sekta Vokietijos 8 nuskandytų laivai. Francijos kol kas nuskandytą dar tik 4 ir taipgi 4 neutralių valstybių.

Pažymėtina dar tai, kad šiame kare laivų skandinimas prasidėjo daug anksčiau, negu praėjame kare. Praėjimas karas prasidėjo rugpjūčio mėnesy, 1914 metais, o vieni kitų laivus skandyti pradėjo tik vasario mėnesy, 1917 metais. O dabar laivų skandinimas prasidėjo veik su pirmomis karo dienomis.

Kanada paskelbė Vokietijai karą

Rugsėjo 9 dieną ir Anglijos dominija Kanada paskelbė Vokietijai oficialų karą. Prie to Kanada pasisakė esanti karo stovy ir karo reikalams paskyrė \$100,000,000 specialią, pašaukdama į karo tarnybą daug rezervistų, gal apie pusę milijono. Rusijos armija padidinta Lenkijos pasieny. Buvo aiškinta, kad rusai turi but pasirengę ginti savo sienas, sulaukyti lenkus, kada jie bandys pabėgti nuo vokiečių į Rusiją, arba priręgti kokiam

Dabar prieš Vokietiją oficialiai kariauja Anglija, Francija, Kanada ir Lenkija. Išrodo, kad netrukus Vokietijai karą paskelbs ir Turkija.

Anglijos kolonijos ir dominijos taipgi rengiasi prie karo su Vokietija. Daugelis Indijos princų jau siūlosi Anglijai padėti. Australija taipgi rengiasi prie ilgo karo prieš Vokietiją. Australijos ministrai pirmininkas pareiškė: "Anglijos karalystė nedaloma. Kuomet karalius kariauja, tai ir visa jo imperija kariauja".

Čekai kariauja prieš vokiečius

Anglijos spaudoje rašoma,

Ar bus Amerika įvelta į ne savo karą?

Pereitą savaitę prezidentas Rooseveltas oficialiai paskelbė Suvienuytųjų Amerikos Valstijų neutralitetą, ir jo neutraliteto proklamacija uždraudė ne tik Amerikos piliečiams, bet kiekvienam, kas til gyvena Amerikoje, stoti į kariaujančių šalių armijas, kur nors padėti kariaujančių šalių karo laivams arba padėti interuotiemis pabėgti. Po to prezidentas išleido embargo proklamaciją, pildydama 1937 metų neutraliteto įstatymą. Tas įstatymas prezidentui nepatinka, bet kadangi kongresas įstatymo neatšaukė ir jo nepataisė, tai kol įstatymas yra įstatymas prezidentas turėjo jį pildyti. Embargo proklamacija uždraudė išvežti iš Amerikos ginklus, šautuvus, karabinius, sprogstamas medžiagas ir visokią amuniciją į Franciją, Vokietiją, Lenkiją, Didžiąją Britaniją, Indiją, Australiją ir Naująją Zelandiją. Nebuvo paminėta Kanada, nes ji dar nebuvo paskelbusi karo Vokietijai. Kada Kanada karą Vokietijai paskelbė, tai ir Kanada buvo pridėta prie tų šalių, kurioms draudžiama parduoti ginklus.

Prezidentas Rooseveltas savo kalboj per radio rugsėjo 3 dieną pažadėjo daryti viską, kad išlaikyti Ameriką nuo įsikišimo į karą. Vienok prezidentui nepatinka 1937 metų neutraliteto įstatymas, kurs draudžia išvežti iš Amerikos ginklus kariaujančioms šalims. Prezidentas norėtų parduoti ginklus demokratinėms valstybėms, kurios kariauja prieš Vokietiją. Jis norėjo įtikinti pereitą kongresą, kad draudimas parduoti ginklus kariaujančioms šalims karo laiku būtų pagelba Vokietijai. To išvadžiojimo logika buvo tokia: sako, Vokietija visvien bus atkirsta nuo Amerikos ir iš Amerikos ginklų negalės pirti, o todel jei Amerika neparduos ginklų Anglijai ir Francijai, tai tas bus pagelba Vokietijai. Tačiau ta logika kongreso neįtikino, ir jis neutraliteto įstatymu nepakeitė. Prezidentui tas nepatiko ir jis pasakė, kad jeigu kils Europoje karas, tai jis sušauks specialę kongreso sesiją, kuri vėl turės svarstyti neutraliteto įstatymą.

Neutraliteto įstatymas buvo priimtas tuo tikslu, kad išsaugojus Ameriką nuo įsikišimo į karą. Jis draudžia ne tik ginklų pardavinėti kariaujančioms šalims, jis draudžia ir Amerikos piliečiams važinėti kariaujančių šalių laivais. Paskandinimas amerikiečių plaukusių Anglijos laivais dičiai prisidėjo prie Amerikos įsivėlimo į buvusį pasaulinį karą. Taigi sulgy neutraliteto

padeda ir čekoslovakų kareivių būriai. Jų esą tukstančiai, kuriems vadovauja generolas Prchala. Prieš čekoslovakijos išdraskymą minimas generolas buvo Karpatų-Rusijos gubernatorium. Po čekoslovakijos išdraskymo jis atvyko į Lenkiją, kur suorganizavo čekoslovakų legionus ir dabar tie legionai padeda lenkams vokiečių gintis. Jie tuo pačiu kariauja ir už savo krašto nepriklausomybę, nes jei Vokietija šį karą pralaimėtų, tai aiškus dalykas, ir čekoslovakija savo nepriklausomybę atgautų.

pasiliktų prezidentu kitam terminui, nes sulgy Meksikos konstitucijos karo laiku rinkimų negalima turėti.

Suv. Valstijos neleis ginklų į Kanadą

Siame kare Suv. Valstijos žada laikytis griešto neutraliteto, tai yra nė vieni kariaujančiai valstybei nieku būdu nepadėti ir nekenkti. Kadangi Kanada paskelbė Vokietijai karą, tai prez. Rooseveltas išleido pranešimą, jog iš Suv. Valstijų nebus į Kanadą leidžiama jokia amunicija ir ginklai. Suv. Valstijų ginklai ir amunicija taipgi nebus išleidžiama į Angliją, Vokietiją, Franciją, Lenkiją, Indiją, Australiją, Naująją Zelandiją ir Pietinę Afriką.

Tačiau į visą minimas valstybes iš Amerikos bus galima siųsti gazolinas, vata, varis ir kiti reikmenys, kurie gali buti naudojami karo reikalams, nes sulgi įstatymo, kuris uždraudžia iš Amerikos išvežti ginklus, aukščiausi ministrai reikmenys neįeina.

"Maskvos sandvėčiai"

Netik tarp amerikonų, bet ir tarp lietuvių jau senai kalbama, kad Amerikos komunistai gauną iš Maskvos įvairios ramos savo propagandai. Toki spėliojimai ėjo del to, kad komunistai turėdavo pinigų savo agitatoriams, leidimų dienraščių, leidimų pinigų laike bile kokių rinkimų arba visokiais "vajais" labai umu laiku "skelbdavo" po \$25,000 ir tam panašiai.

Washingtono jau senokai kongreso paskirta komisija, kuriai vadovauja Dies, renka žinias apie įvairių politinių organizacijų veikimą šiame krašte. Einant tyrinėjimams, apie komunistų veikimą liudininku pašauktas buvęs komunistų partijos generalis sekretorius Ben Gitlow, kuris savu laiku buvo kandidatu į Suv. Valstijų vice prezidentus. Savo liudyme minimas Gitlow pareiškė, kad komunistų internacionalas iš Maskvos į Ameriką atsiųsdavo nuo \$100,000 iki \$150,000. Tą savo pareiškimą Gitlowas įrodė ir dokumentais. Be kita ko jis įrodė, kad kai 1924 metais buvo įsteigtas oficialus Amerikos komunistų partijos organas Daily Worker, tai jis gavo \$35,000 pašalpos iš komunistų internacionalo. Taipgi tam dienraščiai pašalpa buvo duodama kasmet, kol Gitlowas buvo kom. partijos sekretorium. Maskva finansavo komunistų kampaniją už Darbo Partijos įsteigimą per kokius 15 metų. Gitlowas papasakojo ir kitų įdomių dalykų, kaip komunistai vartojo įvairių kitų fondų išdus. Pavyzdžiui, kai Sovietų Rusijos Draugai, kuriuos kontroliavo komunistai, 1922 metais Amerikoje sukėlė milijoną dolerių Rusijos badaujančioms žmonėms, tai tie pinigai iki paskutinio cento pateko komunistų partijos reikalams. Tie pinigai neva buvo pasiųsti į Maskvą per Franciją, bet vėliau Rusijos komunistai tuos pinigus išdalino įvairių šalių komunistų partijų reikalams.

Komunistai gaudavo pinigų iš Maskvos ir Amerikos socialistų partijos sudrąskymui.

Susivienijimo Reikalai ir Veikla

Susivienijimo Lietuvių Amerikoje reikalais

Pirmas Pažangos Vajus praėjo. Davė neblogiausias pasekmes. O turėjo būti dar geresnės. Vajaus vedėjas brolis Kleofas Jurgelionis savo darbo vaisiais nėra per daug nusiminęs. Savo organizatorių armijai praneša, kad visi rengtųsi prie antro vajaus su geresne energija ir didesne praktika. O užvis svarbiausia, tai nemenkas atlyginimas ir pirmas toks kaip Susivienijimas gyvytoja. Dabar jau nei vienas negalės sakyti, kad "Susivienijimui dirba uždyka". Čia jau, bracia, ne uždyka. Prie šio sutvarkymo šimtą užsidirbti menkiausias organizatorius gali, ir tas patvarkymas galės pasilikti jeigu visų kuopų ir apskričių organizatorių parodysi savo gyvumą pastoviai prirašydami daug naujų narių. Tai tokia mano nuomonė.

Pastaruoju laikui patėmėjau Naujienose, atsišaukimą Dr. A. L. Graičūno. Jisai yra vienas iš generalių organizatorių Chicago ribose. Aš nekviestas atsilankiau pas Dr. Graičūną, nes jaučiau, kad jisai turi ką nors naujo labai SLA. Kalbėjomės gerą valandą laiko. Daktaras man pasakė: "Nežiurint visokio sabotažo, Chicago ir apylinkės kuopos turi padvigubinti narių skaičių. Nelaukim pagalbos iš aukštybių, o vartokim savo spėkas. Mums artinasi svarbus momentas nominacija Pildomosios Tarybos ir seimas Chicagoj". Toliaus daktaras pridūrė: "Aš tave senai pažystu kaip patvirą SLA darbuotoją. Galui atvirai pasakalbėti. Pas mus politika senai viešpatuoja. Šluokim ją lauk". Taip, politika su sabotažu pas mus viešpatuoja. Reikia taisyti. Jau ir šiandieną turime

Dr. Graičūnas žadina chicagiečius

Jei nori prideramai darbą nuveikti, turi įdėti visą savo sielą į tą darbą ir tas tavo darbas bus apvainikuotas.

Štai kada buvo paskelbtas Pažangos Vajus ir paskirti distrikto organizatoriai, tai darbas labai išlėto judinosi. Bet kada oficiali Pažangos Vajus užsidarė ir visgi pasekmės pasirodė labai geros. Kuopų organizatoriai netikėtai gavo gražų atlyginimą. Tat Pažangos Vajaus organizatoriai kaip kuopų, taip distrikto it atbūdė iš miego Pažangos Vajų tesia be pertraukos tolyn. Kuopų ir distrikto organizatoriai su padvigubinta energija ir entuziazmu vėluoja naujus narius į savo kuopas. Už tokį darbą distrikto organizatorius tik ačiuoja kuopų organizatoriams ir gišiai širdyje džiugauja patenkintas, kad turi uolius, darbščius kuopose organizatorius. Distrikto organizatorius šiandien pilnai įsitikinęs yra, kad iki SLA seimo Chicago ir apylinkės kuopose pasidvigubins skaitlius narių. O to ir laukia Pažangos Vajaus vedėjas brolis adv. Kl. Jurgelionis. Tad, gerbiamieji kuopų organizatoriai ir distrikto organizatoriai, uoliau ir daugiau pasiryžę padirbėti verbavime naujų narių į savo kuopas. Juk tai sau dirbam, savo organizacijai, o podraug visų lietuvių naudai. Verta tą garbingą darbą atsiračius rankoves dirbti. Ypač kada dar čia gerbiamas kuopos organizatorius gauna nemenką atlyginimą.

Štai jums nepaprasta nau-

reikiųjų, kurie rodo, kad su kame geron pusėn. Naujas Tėvynės redaktorius ir pirmo Pažangos Vajaus vedėjas brolis Jurgelionis yra tik vienu. Juk jisai nėra Pildomosios Tarybos narys, o jų samdiny. Vienok kerta kaip su kirviu, o jeigu nors pora tokių draugelių turėtume Pildomojo Taryboj, tai visi paduotų viens kitam rankas bendram broliškam darbiui. Didžiama balsų išrinkti viršininkai turi būti gerbiami ir jiems turi būti duodama kooperacija. Tik tada mūsų Susivienijimas bus jos".

Žodis kitas
Chicago ir
aplinkės
SLA kuopų
organizatoriams

Gerbiamieji: Gerbkite savo vėrdą, organizatoriaus titulą. Pirmo Pažangos Vajaus skaitlinės rodo, jog didžioji Chicago liko toli užpakaly mažojo Detroito ir net kitų mažesnių kolonijų. Tiesa, Detroito dirbo mūsų chicagietė sesuo Ke-mešienė ir jai pilnai pasisekė. Dabar artinasi vėsios dienos, ilgi vakarai. Prasidės antras pažangos vėjus. Stokim visi darban, idant apgynus savo prarastą garbę. O to atsielsim, jeigu kožnas organizatorius padvigubins savo kuopos narių skaičių. Beje, čia turim 6 apskritį. Apskričio pirmininkas Dr. Montveidas yra generalis organizatorius įlaicim kontinentui. Butų la-tai vietoj sušaukti kuopų organizatorių pasitarimą. Juk mažų kolonijų akys atkreiptos į didelę Chicago su jos skaitlinga inteligentija ir dviem buskime.

K. P. Develkis.

Jiena. Mūsų 36 kuopos visi nariai kaip vienas iškilmingai pasižada prigriebti kuopos organizatoriui. Ir nenuleisti rankų kol nebus naujais nariais padvigubintas kuopoje skaitlius. Ar tai ne kilnus, garbingas ir gražus pasiryžimas iš pusės narių. Tą patį gali padaryti ir kitos Chicago ir apylinkės Susivienijimo Lietuvių Amerikoje kuopos.

Laikas jau mums lietuviams pasirodyti pasauliui, kad mes mokam dirbti sutartinai ir organizuotai. Tas begalo daug reikiška aktyse gerai suorganizuotų ir aukštos kultūros pasiekusių kitataučių.

Chicagoje skaitoma suvirš 100,000 lietuvių. Na tai ką tai reikiška prirašyti vienas tukstantis narių iki Naujų Metų. Prasideda vėsūs vakarai, galima jau sueigas daryti svetainėse neprakaituojant. Tad kodėl nesurengti viešų prakalbų ir čia pat susirinkime verbuoti naujus narius. Reikia tik sistematiškai pavarinti darbas su iš kalno išdirbtu planu kaip geriausiai būtų verbuoti naujus narius į SLA eiles. Tuose viešose susirinkimuose prakalbininkas (kalbėtojas) trumpai ir aiškiai paaiškintų apie SLA ir ką tai Susivienijimo Lietuvių Amerikoje ir tt.

Na, vyrai, pradėkim tikrąjį apčiuopiamąjį darbą. Gana būti indiferentiškais. Sau dirbam, ne kitiems. Tvirtinkim organizaciją, o ne silpninkim. Yra nuodėmė šioje valandoje būti indiferentišku kaslink S. L. A.

Dr. A. L. Graičūnas.

Žodis SLA Chicagos kuopų organizatoriams

Nors dar ne su visais gerbiamais organizatoriais SLA kuopų mano distrikto turėjau progos pasikalbėti kaslink toli Jurgelionis yra tik vienu. Juk jisai nėra Pildomosios Tarybos narys, o jų samdiny. Vienok kerta kaip su kirviu, o jeigu nors pora tokių draugelių turėtume Pildomojo Taryboj, tai visi paduotų viens kitam rankas bendram broliškam darbiui. Didžiama balsų išrinkti viršininkai turi būti gerbiami ir jiems turi būti duodama kooperacija. Tik tada mūsų Susivienijimas bus jos".

Susivienijimo broliai, seserys!

Iš tokios didelės organizacijos narių gali išeiti ši iniciatyva: Amerikos lietuviai remia Lietuvos Ginklų Fondą. Lietuvoje yra ir Kultūros Fondas, dar labiau reikalingas. Bet yra dar vieno "fondo" reikalingas! Jis lengvai sukuriamas, nereikia aukų (nenumatoma už jį nei medalių), ir jis taip pat reikalingas šiandien pat, kaip ginklų ir kultūros fondai! Lietuvoje yra daug žmonių, kurie atrodoys kultūringi tada, kai turės kuo apsiręti... Ne "Lietuvos šmeižimas", ne "čyp politikos, ne! — faktas. — Lietuvos savivaldybės pačios turi neturtelių globos skyrius, ir Amerikos lietuviai gali daug padėti joms jų darbe, pavyzdžiui, nusiųdami ten savo atlikusius rubus ir avalinę. Tokių daiktų Amerikoje yra labai daug, reikia tik kiekvienai šeimai patikrinti savo gyvenamą vietą užkampius. Kad kas surinktų kruvį tokius atlikusius daiktus, jų būtų tik iš lietuvių vagonai ir net laivai. O Lietuvoje (žiūrėkite realiai — savo vietose tinkamas "panabėrijas", atidėję į šalį!) niekada nebus tokios pagalbos per daug. (Tuo nesakoma, kad tai jau ten visi ir nudrįskę.) Bet kalbama apie šį, ne kitą, reikalą!)

Pirmiausia, kiekvienas iš mūsų peržiūrėkime savo pasidėjimus vietas ir atrinkime, kas mus atlieka. Paskui pereikime ir per kitus lietuvius. Arba Susivienijimo kuopos, kurios nori, ar tik atskiri jos nariai, tegul sudaro tokių daiktų rinkimo komitetėlį, ir tada netik iš lietuvių daiktai būtų gaunami, (bet tegu tik pirmia visus savus apeina!). I komitetėlius reikia kviečti visus kitus lietuvius, kurie tik prie to prisidėtų, nesiskirstant. Surinkus kruvą rubų, reikalinguosius iš jų apvalius, galima siųsti arba kas kokio nori apskričio savivaldybei, arba, pavyzdžiui, Kauno miesto savivaldybei, kur daiktai bus išdalinami reikalingiausiems. Kaune yra netik puikių namų, bet ir buvusios tvirtovės drėgnų požeminių landynų apgyventa, ir frakus ne visi nešioja. Užadresavus "Kauno miesto savivaldybės socialės globos skyriui" (arba: Panevėžio, Šiaulių, ir tt., savivaldybių soc. gl. skyriams), daiktai patektų tiesiai. Siuntimui (pirmas

distrikte taip uoliai dirbtų, tai rei nepasijustų kaip savo kuopose padvigubintų skaitlių narių prieš atsibunant seimui. Girdėjau, kad netik mano distrikto kuopų organizatoriai darbuojasi verbavime naujų narių, bet net visas apskritis yra nusistatęs daug smarkiau darbuotis. Tai kilnus ir gražus pasiryžimas iš pusės apskričio valdybos.

Trupučią stropiau pasidarbaujant išjūdinsim netik Chicago lietuvių, bet ir apylinkes Chicago. Medžiagos yra pakankamai, ypač priaukusio jaunimo. Reikia tik daugiau propagandos ir netingėjimo pasimatyti — su numatyti kandidatu asmeniškai pasikalbėti. Tai svarbiausia pareiga gerbiamo organizatoriaus.

Iš savo pusės pasižadau ne liautinau dirbti, dirbti kol nebus padvigubintas skaitlius narių Chicago ir apylinkės kuopose.

Dr. A. L. Graičūnas,
Chicago dist. gener. organiz.

Pranešimas SLA 4-to apskričio kuopoms

Šiuomi pranešu, kad SLA 4 apskričio metinis suvažiavimas įvyks sekmadienį, spalio 1 dieną, 10 val. ryte, 354 Park St., New Britain, Conn.

Malonėkite atsiųsti delegatus į šį metinį suvažiavimą. Suteikite jiems mandatus ir gerus įnešimus SLA 4 apskričio pagerinimui ir SLA gerovei.

Nepamirškite kuopų sekretoriai siųsdami man statistikos blankas prisiųsti kartu ir kopijas mandatų ir įnešimų.

V. Vitkauskas.

Detroit, Mich.

Iškilmingas parengimas

Detroitie rengiamas iškilmingas parengimas arba Susivienijimo šventė, kaip mes čia vadiname dabar. Tai tikrai dar pirmas toks parengimas Susivienijimo istorijoje. Bus bankietas su programą, kurį išpildys tik nauji Susivienijimo nariai, tik tie kurie įrašyti per Pirmą Pažangos Vajų. Tarp tų naujų narių yra labai daug gerų dainininkų ir lošėjų. Programas bus ruikus, kiek patyriaus iš vienos gabios mus narės, kuri daugiausia programo dalį tvarko. Tai mūsų gabioji Mariutė Yurkus. Ji prižadėjo surengti visas geriausias spēkas ir viską sutvarkyti. Mat Mariutė yra gera pianistė ir dainininkė, tai žinom kad ji mūsų neapvilis.

Taipgi turėsime svetį, atvažius mūsų gerbiamas SLA prezidentas Adv. F. J. Bagočius iš Boston, Mass. Jis pasakys kalbą ir sykiu dalyvaus iškilnėse naujų narių įvesdinimui.

Vakarienė taipgi bus rupestingai prirengta. Vakariene rūpinasi gabiausias šeimininkės: pp. Andriulienė, Stonorienė, Masienė, Kučinskienė, Mikalauskienė, Kasparkienė. Joms žinoma pagalbės mus gabios organizatorės: M. Ke-mešienė, B. Keblaitienė ir daugelis kitų.

Kurie atsilankysite, tai tikrai nesigailėsite už tokią žemą tikietį kainą, tik 75c. Gausite gardžią vakariene, išgirsite puikią programą ir daugiau visokių iškilnių matysite. Taipgi išgirsite gražią prezidento Bagočiaus kalbą. Šokiams bus gera orkestra. Visi Detroito ir apylinkės lietuviai, o labiausiai Susivienijimo nariai, nepraleiskite šios progos ir nepamirškite, kad tikietis turite įsigyti iš anksto, nes prie durų nebus parduodami visai. Į šokius nebus tikietai parduodami iki 8 val. vakare.

Norintys įsigyti tikietis kreipkitės pas organizatorius ar kuopų valdybas. Jie jums suteiks tikietis arba informaciją kas galėsite juos gauti. Taipgi gerbiamieji nariai, kurie turite tikietį pasiėmę dar pavardimo, malonėkite parduoti ir likusius gražinti tiems, nuo kurių paėmėtė ne vėliau kaip rugsėjo 17 d. Tada jūs mums pagalbėsite viską tinkamai sutvarkyti dėl šio parengimo. Daugiausia darbuojasi nauji nariai. Jei platina tikietis, kai kurie laikai nuosirdžiai dirba. Nauji nariai galės pralenkti senesnius.

Tas pirmas Pažangos Vajus taip suinteresavo Detroito lietuvių, kad dabar visi ir kalba apie Susivienijimą. Mat tokio pasekmingo vajaus dar nebuvo. Gal antras bus dar pasekmingesnis. Tokie vajai jau senai buvo reikalingi. Jei turime dabar rupi Susivienijimo augimas, tai už tai di-

žiausias kreditas priklauso broliui Kl. Jurgelionui, kuris pravedė pirmą Pažangos Vajų, nors centre vis dar yra kas tokio nemalonaus. Daugumas ir organizatorių turėjo daug nemalonumų, bet aš tikiu, kad tie visi dalykai laiku bėgant bus pataisyti. Tada visi geros valios Susivienijimo nariai galės parodyti, kad Susivienijimas nuo graborių pradeda apsiginti ir nereikės rupintis SLA laidotu vėmis.

Pasibaigus Pažangos Vajui mūsų organizatoriai nutarė paimti atostogas, o gal laukia antrojo vajaus. Aš nenorėčiau pamiršti savo praktiką, kurią buvau įgijusi per Pažangos Vajų. Todėl rugp. mėnesį prirašiau 3 narius, o rugsėjo mėn. 2 narius. Viena iš tų narių yra Petrėnienė, kuri užlaiko spaustuvę vardu Atlantic Press. Ji sėkmingai daro biznį su savo dviem sūnais. Patartina visiems Susivienijimo nariams, reikalui esant, kreiptis pas mūsų naują narę, o ji jums patarnaus kogeriausiai. Adresas: Atlantic Press, 3625 Myrtle St., Detroit, Mich. Turiu dar ir daugiau pasižadėjimų, bet manau, kad po tų visų iškilnių gal daugiau laiko turėsiu naujų narių įveskoti.

Dabar visi ir visos nepamirškite būti rugs. 24 dieną ant 24 ir Michigan Ave., tame nepaprastame bankiete. Pradžią 4 val. po pietų. Nepalieskite tos retos progos.

Bessie Keblaitienė,
SLA 352 kp. narė.

St. Louis, Mo.

Naujų narių įgerbimo vakarienė

SLA 214 kuopos susirinkimas įvyko rugpjūčio 27 d. Po susirinkimo, apie 5 val. po pietų, buvo surengta vakariene naujiems nariams pagerbti, kurie prisirašė prie SLA 214 ir naujos 363 kuopų Pažangos Vajaus laiku. Taipgi dalyvavo ir SLA 88 kuopa. Naujų narių turėjo būti 53, bet nevisi pribuvo. Del to liko labai daug valgių, nes buvo pasiruošta pavaišinti visus naujus narius. Su SLA 214 kuopos senais nariais dalyvavo ir pašalinii svečių, išviso 123 ypatos. Vakariene praėjo labai jaukioj nuotaikoj.

Aš, kaip generalis organizatorius 20 distrikto, noriu pareikšti savo dėkingumą, pirmiausiai, Pildomajai Tarybai už tokį gražų patvarkymą, kuris davė progos surengti bankietą ir pavaišinti naujus SLA narius. Dėkoju prezidentui Bagočiui ir Pažangos Vajaus vedėjui Kl. Jurgelionui už prisiųstus sveikinimus naujiems nariams, kuriuos aš turėjau garbės perskaityti ceremonijoms prasidėjus. Sveikinimai buvo priimti garsiu rankų plojimu. Taipgi dėkoju Dr. R. Gzell, visiems gerai žinomas St. Louis, Mo. senas gyventojas, kuris dalyvavo vakarieneje ir pasakė gražią kalbą. Dr. Gzell pareiškė, kad jam yra garbė priklausyti prie SLA.

Vakarieneje kalbėjo draugai Jonas Ratušinskas ir Petras Belles, kurie SLA buvo pametę, bet dabar vėl iš naujo prisirašė. Abudu atvirai pareiškė, kad išsibraukdami iš SLA padarę klaidą. Kalbėjo Stasys Petraitis, 314 kuopos narys, kurio nuomone visi Amerikos lietuviai turėtų prisirašyti prie SLA. Buvo perstatytas kalbėti 363 kuopos pirmininkas brolis Chas. J. Rimkus, ir sekretorius Stanley J. Rimkus. Panelė Florence Domash, 363 kuopos narė, kuri taip pat buvo pakviesta kalbėti, paprašė visų susirinkusių paremti naują SLA 363 jau nuolių kuopą ir padėti jiems kuopos išdą padidinti. Ta proga buvo parduvinėjami bilietai laimėjimui puikios kald-

ros. Kaldrą aukavo ponis Anna Subert, 363 kuopos narė. Trumpą kalbą pasakė Dr. N. Bublis, kuris dalyvavo kaip svečias, bet žadėjo prie SLA prisirašyti antram vajui prasidėjus. Dr. J. Vizgirdas, kuris buvo žadėjęs dalyvauti vakarieneje šiek tiek pavėlavo grįždamas iš atostogų ir vos suspėjo ant vakarienės.

Turiu nuosirdžiai padėkoti gauspadienės už skaniai pagamintus valgius, o poniai K. Subatienei už gėles, kurios taip gražiai papuošė stalus. Vakarieneje turėjome ir didelį pyragą, nes tą pačią dieną pasitaikė panelės Julės Čebatorutės gimtadienis. Jos mamytė padarė jai didelį siurprizą.

Nuosirdžiai dėkoju visiems ramiems nariams už pasitikėjimą SLA, ir mano pagelbininkams, kurie taip daug pasidarbavo prirašydami naujų narių per Pažangos Vajų.

Walter Domash,
Generalis Org. 20 dist.

Dorchester, Mass.

SLA 359 kuopos narių žiniai

Jau vasara praėjo ir oras pradeda atvėsti, tai laikas vėl imtis organizatyvio darbo. Kaip žinote, kuopa nelaikė susirinkimų per liepos ir rugpjūčio mėnesius. Taigi, SLA 359 kuopos reguliariis mėnesinis susirinkimas įvyks penktadienį, rugsėjo 15 d., 8 val. vakare, Dorchesterio Piliečių Klubo kambariuose, 1436 Dorchester Avenue, Dorchester, Mass. Malonėkite butinai visi nariai dalyvauti, nes yra užsilię keletas svarbių reikalų aptarti. Turime ruošis prie rudeninio veikimo, ypatingai rudeninio baliaus, kurie praeityje budavo linksmi ir skaitlingi svečiai, o kuopai budavo daug moralės ir materialinės naudos. Be to, turime nepamiršti, kad "reikia užsimokėti duokles, nes kitaip galime būti suspenduotais ir nušioti savo teisių. Nepamirškime atsivesti po vieną naują aplikantą prisirašyti prie S. L. A.

Tikiuosi visus matyti kuopos susirinkime rugsėjo 15 d.
M. S. Anesta,
SLA 359 kp. fin. rašt.

Hartford, Conn.

SLA 124 ir 207 kuopų piknikas pavyko

SLA 124 ir 207 kuopų bendras piknikas įvyko rugpjūčio 27 d., 1939 m. Parengimas pavyko, abiem kuopom liko gražaus pelno. Abiejų kuopų komisiją sudarė šie asmenys: P. Labanauskas, J. Užupis, J. Pilvelis, A. Kaunietis, J. Erazanauskas, A. Sokas. Išdinknas buvo V. Vedeikis, biulety pardavinėtojai A. Tvaronaitis ir J. Birietienė. Pikniko darbuotojai buvo P. Ambrazas, J. Tvaronaitis, J. Višmonas, J. Krukas, A. Bluzevičius, K. Valiackas, J. Bučius, J. Vikas, ponis Vilkenė, A. Rastauskas, ponis Rastauskienė, O. Olijosienė, M. Užupienė, M. Giraitienė, Alf. Užupis, B. Kulikauskas, K. Ramanciskas, A. Birieta ir A. Palazėjenė.

Abi kuopos dėkoja visiems darbuotojams ir visiems atsilankiusiems į šitą pikniką. Taipgi dėkoja parko gauspadoriui p. Matukaičiui už sutvarkymą automobilių.

Abiejų Kuopų Komisija.

Ar atlikote

savo
SLA.

pareigą?

NUO PALANGOS IKI TAURAGĖS

Išpuodžiai iš naujojo pasienio

Išpuodžiai iš naujojo pasaulio. Naujasis pasienis. Jau buvo užžėlęs griovys, kuris skyrė Lietuvą nuo Vokietijos, arba, geriau nuo Klaipėdos krašto. Dabar vėl viskas atstatyta, vėl kaip prieš 15 m. Senesniems gyventojams tas nepadarė didesnio išpuodžio, ir jie greičiau priprato prie naujosios padėties, bet jaunieji, kurie neberado sienos užgimę dabar niekaip negali priprasti, kad ten už kelių kilometrų jau "nebe musų", kad ten, kur anksčiau galima buvo vaikščioti, dabar jau nebegalima...

Jeigu anksčiau Lietuvos-Vokietijos siena ėjo Nemunu, per Kuršių Mares ir per Neringą ties Nida, tai dabar ta siena eina nuo Palangos, pro Gargždžius, Veiviržėnus, Švėkną, Naumiestį, Tauragę ir baigiasi ties Smalininkais Nemune. Pirmiau, norint pasiekti keliauti, geriausia būdavo plaukti Nemunu, nes tik tokiu būdu buvo galima vykti Vokietiją. Dabar su Vokietijos vaizdų matymu kiek blogiau. Dabar tenka keliauti vieškeliais, kuris yra apie kilometrą nuo sienos, o vietomis nusisuka ir keliai kilometrų. Vokietijos iš arti matyti negalima, vieškeliais, keliaujant galima matyti tik medžius ir namus. Norint pamatyti iš arčiau reikia sukti iš vieškelio per laukus, bet taip einant tuojau sutiksi pasienio sargybinį, kuris prie pat sienos nelepils.

Todėl nors ir teko keliauti visu Lietuvos-Vokietijos pasieniu, bet Vokietijos iš arti matyti nebuvo progos, taigi, ir vaizdų bei išpuodžių nėra. Tik ką papasakojo pasienio gyventojai, ką papasakojo patys atvykę iš ten, tą buvo galima pasizymėti reporteriškai, me bloknotu ir dabar jums, skaitytojai, papasakoti.

Nors iš vienos ir kitos pusės siena yra stropiai saugojama, tačiau nelegalus ėjimas per naująją sieną yra labai didelis. Atrodytų, kad to neturėtų būti, nes visi gyvena 10 km. zonoje nuo sienos, gausia sienai pereiti kortelės, su kuriomis be jokios rizikos gali eiti pro policijas ir muitininkus per pereinamuosius punktus. Bet ty pereinamųjų punktų nėra daug, jie kartais gana toli, o siena čia pat, tai pilietis, niekam nieko nesakęs, ir šoka per "žaliąją". Be to, einant per pereinamąjį punktą ne visuomet galima pernešti kas nors. Tai yra antroji priežastis, dėl ko einama slapta.

Ir gyventojai ir pasienio policija pasakoja, kad nors gyventojų ėjimas slapta per sieną yra didelis, tačiau kontrabanda yra labai menka. Nuvykę Vokietijon neturi ko pirkti ir nešti Lietuvon, nes kainos ten nedaug žemesnės, o kai kurių daiktų dargi didesnės. Prekių kokybė dažnai esanti blogesnė, taip kad nėra jokio sumetimo verstis paprastų prekių kontrabanda. Gal pigesni yra įvairūs gėrimai. Bet vis tiek likeriai, konjakai Lietuvoje yra brangesni ir nepopuliariai, todėl jei ir parnešama vienas kitas butelis, tai tik savo reikalam.

Kiek daugiau nešama žiebtuvėlių ir jiems akmenėlių, įvairių metalinių daiktų ir in-ų. Bet, esą, tai nežymi kontrabanda. Į Klaipėdos kraštą iš musų pusės, esą, daugiau nešama. Iš čia pirmiausiai gaubinama sviestas, kiaušiniai, mėsa ar net gyvi bekonai mėginama šmugeliuoti. Tie produktai ten yra daug brangesni, todėl juos kontrabanduoti yra nemėnkas biznis.

Tokių būdu, kalbant apie kontrabandą, gal galima pa-

sakyti, kad šios prekybos rūšies balansas yra aktyvus Lietuvos naudai, nes į Vokietiją daugiau išgabenama prekių ir daugiau iš ten atnešama pinigų.

Lietuviška daina anojė pusėje

Vieną vakarą vaikščiojant netoli sienos, girdžiu dainuoją Klaipėdos krašte. Bet daina ne vokiška, ne marsiškai skambėjo, bet musiškė lietuviška romantiška. Ten dainavo lietuviai, rugių pjovėjų. Nuvykę iš šios pusės. Nors vokiečių valdžiai ir skaudu, jei žemaičiai neša į Lietuvą mokes, bet neapsidirbant patiemis, turi kentėti tą nuostolį ir todėl nieko nesako, jei ateina žemaičiai darbo dirbti. Todėl jeigu jie ir sudainuoja, nieko nesako ir nedaro.

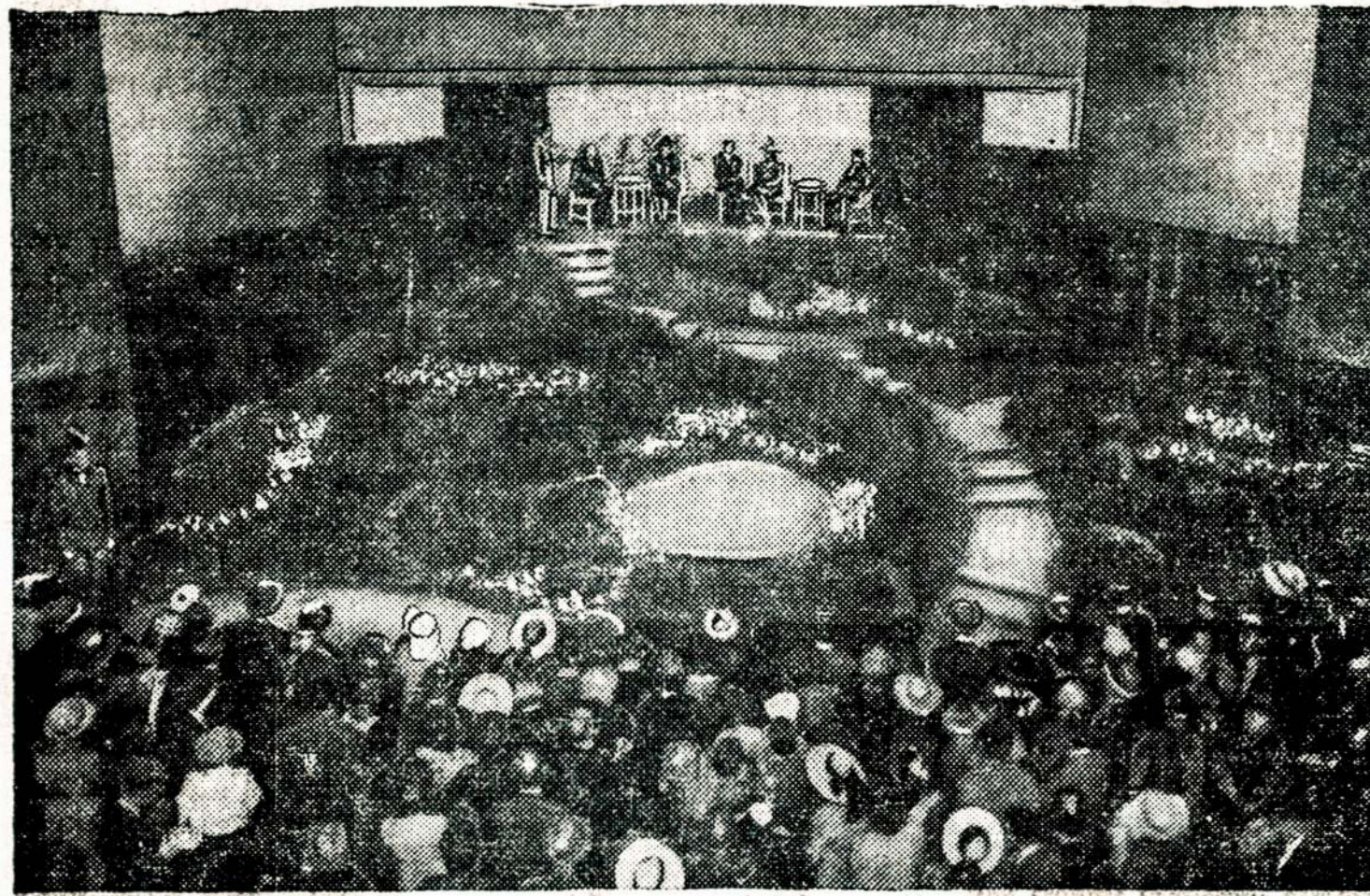
Kitą dieną ten dainavusioji papasakojo, kad vakare į rugiapūtės pabaigtuves susirinkę apie 30 vietos gyventojų. Kai kurie buvę lietuviai, bet buvę ir vokiečių, anksčiau buvusių aršų neumanininkų ir savininkų. Kai lietuviai pradėjo dainuoti, tai kiek įsimaiginę vokiečiai taip pat ėmę pritarti. Tų dainų pasiklausyti atėjus ir pasienio sargybinis, kuris nieko nesakęs, bet klausęs. Tas sargybinis buvęs vietinis, bet atkeltas nuo buvusios Čekoslovakijos sienos.

Kai anksčiau vietos lietuvininkai būdavo vokiečių įvairiai pašiepiami, boikotuojami ir persekiojami, tai dabar esą nepaprastai gerbiami. Niekas dabar lietuvių nebevadina "prakeikti žemaičiai", bet su pagarba minimi tikruosiu vardu. Lietuvių tarpe, neskaitant pergyventų smugio, dabar pinigais. Apyvarčioje, kaip vienoje taip ir kitoje sienos pusėje, veikia ir vokiška ir lietuviška valiuta. Kursai įvairūs. Musų pusėje už markę mokama nuo 1 lt. iki 1.50 lt., o anojė pusėje daugiausia litas yra lygus markė. Kadangi vokiečiai griežtai draudžia per sieną nešti popierines markes, tai apyvarčioje skambą tiktai sidabras. Pripratę prie sidabrinų ar metalinių markų, klaipėdiečiai taip pat prekiauja tiktai sidabrinėmis litų monetomis. Taip kad pasienio miestelių krautuvėse daugiausia skamba sidabras, o ne šlama popierinis pinigas.

Susisiekimas per sieną su pereinamomis kortelėmis nėra didelis, nes nėra didelio intereso, kadangi kainos nežymiai skirtingos ir nėra kas ypatingo pirkti. Lietuviai nuvykę ten, daugiausia eina išsigerti įvairių konjakų bei likerų, kurie ten žymiai pigesni, o klaipėdiečiai čia atėję tuojau skuba į valgyklas sočiai pavilgyti. Ypatingai jie mėgsta žemaitišką, grynų kviečių pyragą, nes Vokietijoje nebėra grynų kvietinių miltų, mat, ten malunams yra griežtai įskaičiuoti j miltus įmaišyti 20% priemaišų, tokiu būdu jie turi tik 80% grynų kviečių. Vokiečiuose esanti pakilusi savotiška pasididžiavimo nuotaila, nes jie jaučia, kad anksčiau buvo geriau ir lietuviai daug gero Klaipėdos krašte yra padarę, ką pripažįsta dabar ir eršiausi vokiečiai.

Pasakojama, kad lietuviškos dainos skamba ne tik pačiame pasienyje, bet dainuojama ir už Pagėgių, Šilutės, apie Rusnę ir visame krašte. Jei pirmiau daugiau buvo dainuojama vokiškai, negu lietuviškai, tai dabar kaimuose esą galima daugiau girdėti lietuviškai, nors ne taip garsiai dainuojant, neskaityt, žinoma, vokiškų dainų, dainuojamų marsių, rusų, lenkų, baltų, ir t. t. ir ramiai darbe lietuviškai.

Pasakojama, kad lietuviškos dainos skamba ne tik pačiame pasienyje, bet dainuojama ir už Pagėgių, Šilutės, apie Rusnę ir visame krašte. Jei pirmiau daugiau buvo dainuojama vokiškai, negu lietuviškai, tai dabar kaimuose esą galima daugiau girdėti lietuviškai, nors ne taip garsiai dainuojant, neskaityt, žinoma, vokiškų dainų, dainuojamų marsių, rusų, lenkų, baltų, ir t. t. ir ramiai darbe lietuviškai.

BELL Telephone kompanijos pavilione didelis svečių kambarys New Yorko Pasaulinėje parodoje. Šiame kambariu susėdusi grupė ant estrados pasikalbą, tą jų pasikalbėjimą užkorduoja mašina, po to nuo estrados gyvieji žmonės pasitraukia, jų vietas užima dirbtinės žmonių figūros ir paskui girdisi kalbėjusių žmonių visas pasikalbėjimas žodis žodinė.

gyventojų sielai, pasirodo, vis tik artimesnė lietuviška daina...

Nematyti popierinių pinigų

Charakteringa pasienyje tai, kad beveik visa prekyba eina sidabrinėmis monetomis, bet ne popieriniais kviečiais. Taip pat mėgiamos musų dešros ir kumpiai, nes ten į dešras maišoma bulvių arba ryžių. Musų degtinė taip pat esanti kiek geresnė ir geresnė, kaip "Korn".

Karšti tautiniai ginčai

Turkaus ir šiaip dienomis, kur tik susitinka žemaitis ir Klaipėdos vokiečiai, tuojau prasideda pasikalbėjimai tautinėmis temomis. Kiekvienas laikosi savo ir karštai gina bei įrodinėja, kad jo tautoje gyventi geriau. Žemaitis giriąsi savo turtingumu, turėjimu valgyti, o vokiečiai tautine ditybe ir pavyzdinga tvarka. Nors vokiečiai ir sutinka, kad žemaitis turtingiau gyvena, bet jam prikiša, kad nėra tvarkos, su kuo žemaitis, kad ir nenorėdamas turi sutikti. Bet tie pasikalbėjimai tautinėmis temomis yra ramūs,

kulturingi ir be jokio šovinistinio tono. Beveik nėra atsitikimų, kad žemaičiai susipėstų su Klaipėdos kr. vokiečiais.

Tačiau iš anos pusės ateina ir specialų sąmoningų agentų, kurie nesidrovi agituoti, kad, girdi, Lietuvai būtų geriau, jeigu prisijungtų prie Didž. Vokietijos. Tada, esą, Lietuva būtų garantuota ir galėtų puikiai gyventi. Žemaitis ramiai išklauso tokias kalbas, bet pasilieka nė kiek nenusižavėjęs persamomis gerbėmis. Bet kai kur jau kaimuose atsiranda ir vienas kitas silpnadvasis, kuris ar papiškta ar sufanatizuotas, ima tą vokišką mintį propaguoti sąvųjų tarpe. Žinoma, toks jokio pasisekimo neturi, tačiau vis tik įneša tam tikrą disharmoniją ir savotiškai lietuvišką nuotaiką demoralizuoja.

Reikia pripažinti, kad daug kas naujajame pasienyje yra skubiai taisyti ir tvarkyti, na norint sekmingai užkirsti kelią tokiems agentų darbams, nes dabar kiekvienas lietuvių spsileidimas ar kitoks koks reigiamas reiškinys tuojau yra išnaudojamas vokiškumo propagandai. (L. Z.)

Lietuvos konsulo kalba Lietuvių Dienoje

Lietuvos generalis konsulas Jonas Budrys Pasaulinėje Parodoje Court of Peace rugsėjo mėn. 10 d. Lietuvos Dienos proga pasakė kalbas anglų ir lietuviškai, kurios seką:

Mr. World's Fair President, Mr. Federal Commissioner General, Guests of Honor, Ladies and Gentlemen:

As Acting Commissioner General, I feel it my pleasant duty to thank you most sincerely for your presence here today, for your hearty greetings and for the cordiality which you have shown to us.

Through the whole — hearted cooperation and patronage of the World's Fair Corporation, our work was considerably alleviated, and on this occasion, I would like particularly to express our deep gratitude to Mr. President and his Assistants.

And now a word to my Lithuanian Friends:

Toliau sekė kalba lietuviškai:

Didžiai Gerbiamas Pone Ministeri, Brangūs Kolegos, Brangūs Tautiečiai:

Ryšium su Lietuvos dalyvavimu Pasaulinėje Parodoje, įai paskirta ir Lietuvos diena. Per tą dieną Lietuva pagerbia ir Pasaulinės Parodos valdovę ir Suvienytų Valstijų valdžią. Šiandieną iškilmin-

gai pasitiktas Lietuvos atstovas, kuriam buvo prezentuojama kariuomenė, ir į musų šventę atsilankę aukšti svečiai, kurie tarė savo pasveikinimo žodį; mes turime svečių tarpe ir broliškos Latvijos bei draugingos Estijos atstovus. Yra svečių ir iš Lietuvos. Jų tarpe yra tautos vėteranas, Daktaras Šlipas. Europos padėtis pakenkė Pasaulinei Parodai — ji pakenkė ir mums. Pasigendame svečių, kurie ruošėsi tai šventei atvykti. Šios dienos šventę surinko minių minias lietuvių iš įvairiausių Suvienytų Valstijų Amerikos valstijų ir Kanados vietų.

Lietuvos Dienai ruošti ir remti komitetui, dirigentui, chorvedžiams, choristams bei šokėjams, visiems kurie dirbo, kad ta diena pasisektų, dirbusiems ir aukojusiems savo tautos garbei ir jums visiems atsilankiusiems, tariau nuoširdų ačiū!

Komitetas Lietuvoj, kuris ruošė parodą, atsiuntė savo pasveikinimą, kurį čia perduodu:

"Negalėdami dalyvauti Lietuvių Dienoje, nuoširdžiai sveikiname parodos valdybą, Amerikos lietuvių komitetą ir visus Lietuvių Dienos dalyvius, linkėdami kuogeriausias kloties.

Lietuvos Komitetas New Yorko Parodai." Daugumas jūsų, mano bran-

zacijos Lietuvos reikiamas. Konsulatui auką pristatė komitetas: S. Kucinskas, R. Aionas, Z. Dzidulonis, S. Stadelaiakas ir J. Žukauskas.

Lietuvos Aero Klubui

Binghamton, New York. Emilijus C. Šlapelis, už Lietuvos nepriklausomybės XX-mečio ženklelius 15.00

Viso gauta ir Lietuvon pasiūsta \$129.86. Visos gaunamos aukos tuoj pakvituojamos, laikraščiuose skelbiamos ir į atitinkamus fondus pervedamos. Už visas aukas konsulas taria nuoširdų ačiū.

Aukos Lietuvių Dienai

Lietuvių Dienos rėmėjais tapo, ir aukas Lietuvių Dienai per konsulatą Chicago pridavė: po \$10.00, pp. V. ir J. Andruliai, vaist. J. P. Rakštis ir p. B. Pivariūnienė. Jiems bus įteikti atitinkami Lietuvių Dienos diplomai.

Lietuvos Konsulatas, 100 East Bellevue Place, Chicago, Illinois.

Waterbury, Conn.

Lankėsi komp. J. Žilevičius

Rugpjūčio 24 d. sulaukėm garbingą svečią, komp. J. Žilevičių, kuris važinėja po visas lietuvių kolonijas priremdamas chorąs dėl Lietuvos Dienos. J. Žilevičius neseniai atvyko iš Lietuvos darbuotis muzikos reikalais. Jis yra pasižymėjęs muzikos srityje ir baigęs universitetą Leningrade. Komp. Žilevičius yra parašęs dainų ir muzikos. Jis buvo vienas iš pirmųjų suręngti lietuvių dieną 1934 m. Klaipėdos krašte. Mums buvo malonu susitikti su garbingu asmeniu ir išgirsti jo kalbos. J. Žilevičius kalbėjo per radio rugpj. 24 d. iš WATR stoties, plačiai nušviesdamas musų

tautos reikalus. Jis ragino visus dalyvauti pasaulinės parodos Lietuvių Dienoje. Po radio kalbos J. Žilevičius pribuvo į svetainę ant Green St., kur praktikavo Vaizbos Buto radio choras, po vadovyte panelės B. Rasimavičiūtės. Komp. J. Ž. pasakė kalbą jaunimui ir išklusė jų dainas, kurias turės dainuoti Lietuvių Dieną. Po to buvo paruošta draugiška vakarienė, kurioje dalyvavo apie 60 asmenų. Kartu buvo visos radio choras ir svečiai. Vakaro vedė S. Lucas. Kalbėjo panelė Rasimavičiūtė, P. Kriugeris, T. Visockis, J. Dugala, E. Mažeika, Dr. Colmy. J. Žilevičius firdingai padėjo visiems Vaizbos Buto veikėjams ir vakaro komisiškai S. Lucui, J. Steponaičiui, J. Dugalui, Dr. Colmy, poniai Colmis, p. Urba, poniai Banis ir poniai Digimas.

Vakaro užbaigęs J. Žilevičius nakvojo pas Dr. Colmy ir greit išvyko į kitas kolonijas, o po rugsėjo mėn. grįš atgal į Lietuvą. Komp. Žilevičių linkime laimingiausio pasisekimo. M. Digimienė.

Tolerancija, meilė ir miela širdystė nušviečia Susivienijimo narių kelią.

Reumatizmas Sausgėlė

Nesikankykite savo skausmais, Reumatizmu, Sausgėle, Kaulų Gėlimu, arba Mėlungiu — raumenų skaudu, nes skaudėjimai ant patalo paguld.

CAPSCO COMPOUND mosis lengvai pašalina viršmėnėtas ligas; mums šiandien daugybė žmonių siūcia padėkavones pasveikę. Kaina 50c, per pašta 55c. ar dvi už \$1.05.

Knyga: "SALTINIS SVEIKATOS" augalais gydylis, kaina 50 centų.

Dukart tvirtesnė 75c. Justin Kulis 3259 South Halsted Street, CHICAGO, ILLINOIS.

ŠTAI JUMS PROGA

"Naujoji Gadyne" — Vienas Doleris Metams

DEVYNI METAI kaip leidžiama populerus savaitraštis "Naujoji Gadyne". Dabar nutarta leisti du kartu į savaitę. Tuo tikslu mūsų bendrovės direkcija paskelbia vąj ir tikisi gauti 1,000 naujų skaitytojų.

"NAUJOSIOS GADYNES" reguliari kaina 2 doleriai metams. Bet dabar, ruošiantis prie du kart savaitinio laikraščio, naujienų skaitytojams toji kaina ant pusės nukertama — už vieną dolerį metams.

VIENAS DOLERIS metams už savaitinį aštuonių puslapių laikraštį — pirmas tos rusies bandymas Amerikos lietuvių spaudos istorijoje.

NAUDOKITES tuo mūsų pasiūlymu šiandien ir rytoj; nelaukit ir neatidėliokit, nes terminas gauti "Naująją Gadyne" už vieną dolerį metams yra trumpas ir nebus prailgintas.

PRIESINGAI, mūsų bendrovės direkcija rezervuojasi teisę savo pasiūlymą atšaukti, kaip greitai ji matys reikalą tatau daryti.

RAŠYDAMI MUMS kartu įdėkite vieną dolerį — jūs gausit populerų 8 puslapių laikraštį. Adresuokite taip:

NAUJOJI GADYNĖ 220 Leonard Street Brooklyn, N. Y.

Šimtai Kontestantų

VISOSE LIETUVIŲ KOLONIJOSE UŽRASINĖS

NAUJIENAS

25 Metų Jubiliejinis

KONTESTAS

PRASIDĖJO SAUSIO 2, 1939.

PAREMKIT SAVO MIESTO KONTESTANTŲ ARBA UZSIRASYKIT TIESIOG PER

"NAUJIENAS"

1739 SOUTH HALSTED STREET CHICAGO, ILLINOIS

Metams Suv. Valstijose \$5.00. Priešims Susipažinimo kopiją NEMOKAMAI.

